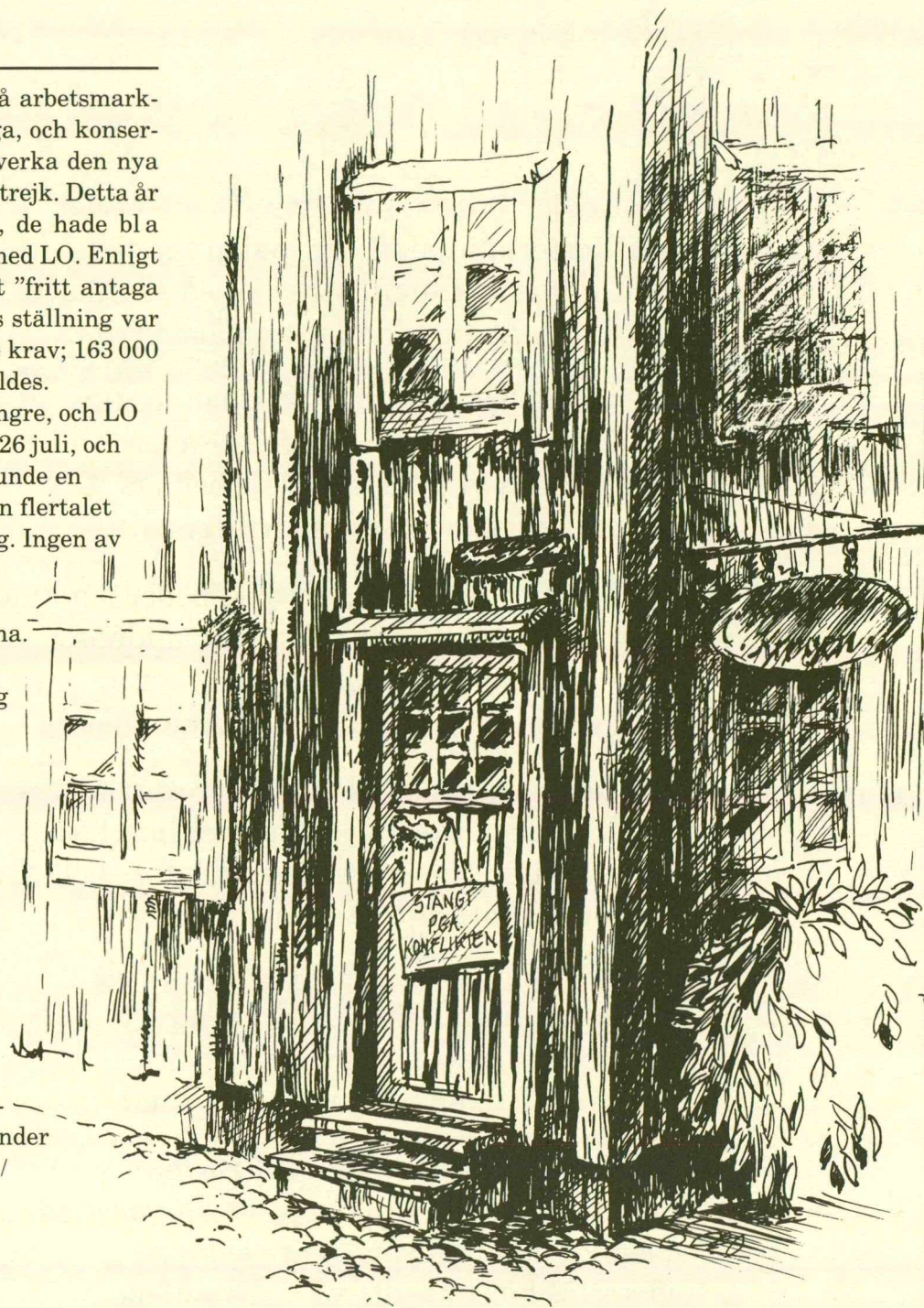


# Storstrejken 1909

Under 1900-talets första år rådde ständig oro på arbetsmarknaden; arbetslösheten var stor, strejkerna många, och konservativa krafter försökte med alla medel att motverka den nya radikalismen. Oron kulminerade i 1909 årsorstrejck. Detta år hade arbetsgivarna en mycket stark ställning, de hade bl a lyckats få igenom sina krav på en § 23 i avtalet med LO. Enligt denna paragraf ägde arbetsgivarna tex rätt att "fritt antaga och avskeda arbetare". Eftersom arbetsgivarnas ställning var stark såg SAF chansen att få igenom ytterligare krav; 163 000 arbetare skulle lockoutas om inte kraven uppfylldes.

Arbetstagarna ville emellertid inte ge vika längre, och LO svarade medorstrejck. Lockouten inleddes den 26 juli, ochorstrejken den 4 augusti. I slutet av augusti kunde en del arbetare få återgå till sina arbetsplatser, men flertalet var lockoutade ända tills oktober månads utgång. Ingen av parterna vann några särskilda segrar under konflikten.

Det var lugnt i staden underorstrejcksdagarna. Krogarna var stängda, och arbetarna passade på att ta "semester". Många åkte ut till Krokäng på Hisingen, som vid den här tiden var arbetarrörelsens eget nöjesfält. Här hölls öppet under hela strejken, dels för att förströ arbetarna och deras familjer, dels för att förhindra bråk. Under båtfärden dit ut passerades strejkbrytarbåten "Lompe-Lena". Vid ett sådant tillfälle lär kvinnorna ha vänt ändan till strejkbrytarbåten, hivat upp sina kjolar, och daskat sig i baken – en nog så dramatisk demonstration. Min mormor, som var med vid tillfället, berättar om hur båten fick kraftig slagsida genom att alla uppretade passagerare samlade sig på den sida av däck som vette mot "Lompe-Lena", Det sägs också att man brukade sjunga under båtfärden: "Nuorstrejckar vi med ordning å pli/ å ingen får jobba med strejkbryteri"



# Allvar och skämt

(om den stora lockouten, storstrejken, krogarnas stängning samt de utkommerade militärerna m m., m m. OBS! Denna visa bör gömmas till efterlevande som ett minne af den stora och lugna arbetarestriden år 1909.)

(Förkortad)

Text: Alfred Lidholm (Tryckt i Gbg 1909. KB:s skillingtryck, F L-m)

Mel: Trad (Sing du de lan dej)

The musical score is written on three staves. The first staff is the vocal line, the second is the guitar accompaniment, and the third is the bass line. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The lyrics are written below the staves.

Jag sjunger en vi-sa spritt språngande ny, så den skall  
hö-ras i himme-lens sky, Och vill ni den hö-ra så  
såg in-te nej, Den sjunges pre-cis som sing du de lan dej.

Jag sjunger en visa spritt språngande ny  
Så den skall höras i himmelens sky,  
Och vill ni den höra, så säg inte nej,  
Den sjunges precis som sing du de lan dej.

Om strejken den handlar och dito lockout,  
Vars like i Sverige ej varit förut,  
Här strides om segern av två element  
Och orsak till striden är ju allmänt känt.

Här strida två härar på liv och på död,  
Den ena om makten, den andra för bröd,  
Vem av dem som vinner, jag kan ej förstå,  
men krigskostnad stor, drabbar parterna två.

Av en liten gnista har blivit en brand  
så väldig, som övergått hela vårt land,  
Att släcka den fordras båd pengar och mod,  
och kanske den slutligt får släckas med blod.

Att krogen blev stängder va falia väl,  
däröver ej sörjer en endaste själ,  
Ty nu är vi nyktra, det skola vi bli,  
och visa vi kunna gå världshus förbi.

Ja strejken den har ställt till fasa och skräck  
Så i Sverige finns inte en endaste fläck,  
Där inte det talas om mord och om brand  
Och våldsdåd, som härja skall hela vårt land.

Därför militärer ha kom'derats ut  
Till städer och landet, med kulor och krut,  
Om aldrig så lugn blev man tvärt desperat  
Så fort man fick se en beväpnad soldat.

Från Fristad kom hit en kom'dering så stor  
av 350 man och en major.  
Från Axvall kom också ett helt kompani,  
På Kviberg och Bracka logerades di.

Jag kände de flesta när jag dem fick se,  
Bekanta från Axvall och från Frista he,  
Jag skratta och sade "Vad fan vill ni här?"  
Far Ni hem till hea med era gevär.

Jag erkänner att jag är socialist,  
Men fredlig det är jag och ej nihilist,  
Jag ärligt vill tjäna mitt dagliga bröd  
Till maka och barn samt mig själv till min död.

Men så lugnt som vi ha nu på gator och torg,  
har aldrig förr varit här i Göteborg,  
Nu kunna poliserna gärna gå hem  
Och lägga sig, sa jag en afton till dem.

Och Svarta Maria som alltid har gått  
Med gäster från finkan till Härlanda slott  
Hon har också strejkat det kan jag förstå,  
Ty den andre Augusti hon sluta att gå.

Här råder en sorg i vartendaste hus  
för Mellgren har slutsålt båd tobak och snus,  
Jag råder herr Branting och det utan krus,  
Tvärt avblåsa striden så folk kan få snus.

Nu haver jag sjungit min visa till punkt,  
När stormen har rasat, så bliver det lugnt,  
Och lugn uti stormen det ha vi ju haft,  
Fast här hava kämpats med känsla och kraft.

Ja, må alla strejker, blockad och lockout,  
Med denna striden för alltid ta slut,  
En kraftmätning påstås är nyttig och bra  
Med lugn ha ni kämpat, vårt tack ska ni ha.